

אלא בדברים שאין טעונין ברכה לאחריהם במקומן -

Only by items, which do not require an after blessing in their places

Overview

stated that the rule that a change of place requires a new ברכה, is only by foods which do not require that the ברכה אחרונה be said in the place where it was eaten. However, if it requires a ברכה אחרונה במקומן, there is no need for a new ברכה by שינוי מקום. Our תוספות discusses which foods do or do not require a ברכה אחרונה במקומן.

פירש רשב"ם¹ כגון מים ופירות שאין צריכין אחריהם ברכה חשובה מעין שלש² -

The רשב"ם explained the דברים שאטבלב"ם is for instance water and fruits, which do not require a significant ברכה after eating, like the מעין שלש -

ומהאי טעמא אין צריך לברך במקומן הלכך עמידתו זו היא גמר סעודתו³ -

And for this very reason that since it is not considered a ברכה חשובה, it is not necessary to recite it, in the place where one ate, therefore his standing up and leaving his place of eating is considered that he finished his meal -

והך סעודה אחריתי היא וצריך לברך בתחלה -

And this which he eats in the new place is a different meal, so a new blessing is required -

אבל דברים הטעונין ברכה לאחריהם במקומן כגון יין וכל ז' מינין לקיבעא קמא הדור⁴ -

However, food which requires a ברכה אחרונה במקומן, for instance wine and all of the seven species, we assume that he is returning to his initial station. The רשב"ם continues:

והא דתנן ברכות (דף נא, ב) מי שאכל ושכח ולא בירך לכתחלה צריך לברך במקומו -

And this which the משנה teaches in ברכות, 'whoever ate and forgot and did not 'bentch'; indicating that initially one is required to 'bentch' in his place -

בכל ז' מינים מיירי -

¹ רשב"ם who agrees with the פרש"י. See also בד"ה דברים ובד"ה אבל.

² The ברכה אחרונה made after eating any one of the seven species like pastries from grain, wine or the other fruits, like grapes, pomegranates, etc. is called מעין שלש for it contains in a condensed form part of the first three ברכות of ברהמ"ז which we say after eating bread. We include in the מעין שלש, the blessing for the food (the first ברכה of ברהמ"ז), and for the land of א"י (the second ברכה) and for ירושלים (the third ברכה).

³ There is nothing to indicate that he is not finished eating, since he left. That fact that he did not make a ברכה אחרונה, is no proof, since he is not required to make a ברכה אחרונה במקומו.

⁴ The fact that he left without making a ברכה אחרונה, indicates that he did not complete his meal, otherwise he would not have left before making a ברכה אחרונה. Therefore, he need not make a new ברכה, since he is still in middle of eating. We cite the רשב"ם here; עכשיו לסיים סעודתו.

This is referring to all the seven species -

וברייתא דמייתי בסמוך לא גרסינן⁵ לשתות יין -

And in the ברייתא which the גמרא cites shortly, the text does not read לשתות יין (to drink wine), but rather just לשתות (to drink). The reason we are not 'יין' is, גורם -

מדמדקדק הגמרא דאיירי בדברים הטעונים ברכה לאחריהם במקומן מדקתני עקרו⁶ -

Since the גמרא there infers that the ברייתא is discussing דברים הטעונים ברכה לאחריהם, from the fact that the ברייתא taught 'they uprooted themselves'

ולא דייק מדקתני יין שהוא מז' מינין -

But the גמרא did not infer that we are discussing דברים הטעונים ב"א במקומן from the fact that the ברייתא mentions יין, which is one of the seven species, which according to the רשב"ם is from the דברים הטעונים ב"א במקומן. The reason the ברייתא did not infer it from the word יין, is because in the גירסא of the רשב"ם, it does not state 'יין' only לשתות -

אבל בברייתא דתניא כוותיה דרב חסדא⁷ גרסינן יין -

However, in the ברייתא, which is cited as a support to ר"ח, we are 'יין'. This concludes the רשב"ם פי' who maintains that דברים שאין צריכים ב"א במקומן are all foods which do not require a מעין שלש. However, foods which require a מעין שלש (and certainly bread) are דברים שטעונים ב"א במקומן.

פי' רשב"ם has question on this תוספות

ומיהו קשה דאי הוה יין בכלל דברים הטעונים ברכה לאחריהם במקומן -

However, there is a difficulty, if wine is included in the items which require a מעין שלש, as the רשב"ם maintains -

אם כן אמאי איתותב רבי יוחנן לעיל⁸ דרבי יוחנן איירי ביין⁹ -

If this is indeed so, why was ר"י refuted previously in our גמרא, since ר"י was discussing wine (which is a מעין שלש, according to the רשב"ם) -

דאמאי דקאמר רבי יוחנן אף ידי יין נמי יצאו קאמר -

Since it is regarding what ר"י ruled that the people who heard קידוש in shul fulfilled their obligation even concerning wine (meaning they are not required to make a בפה"ג when they arrive home), so it was regarding this ruling that the גמרא commented -

⁵ See רשב"ם ד"ה שהיו.

⁶ The word 'עקרו' – uprooted, indicates that they really were rooted in this spot, meaning they were not permitted to leave since they did not benth; obviously we are discussing where they ate במקומן.

⁷ See קבא (towards the bottom).

⁸ קא, ב (near the top).

⁹ It is obvious that we cannot refute this ruling of ר"י by יין, from the ברייתא, since יין is from the ב"א טעונים. However, there is also no refutation of the general statement of ר"י that לברך, which we may want to interpret is discussing דברים שאין טעונים ב"א במקומן, since in the context of our גמרא it is evident that this general statement is only discussing דברים שטעונים ב"א במקומן, as תוספות continues to point out.

ואזדא רבי יוחנן לטעמיה דאמר שינוי מקום אין צריך לברך¹⁰ -

‘And (ידי יין יצאו who ruled ר"י) follows his opinion where he said, ‘a change of place does not require a new blessing’ -

וברייתא איירי בדברים שאין טעונים ברכה לאחריהם במקומן -

But the טעונין ב"א is discussing items which are not ברייתא of לברך (as רב חסדא explained), so there is no refutation of ר"י (according to the רשב"ם)!

As additional difficulty with the פרשב"ם:

ועוד דאם כן פליג רב חסדא ארב ושמואל דאמרי לעיל¹¹ ידי יין לא יצאו -

And furthermore, if indeed יין is considered במקומן ב"א, טעונין ב"א, it turns out that ר"ה (who maintains that by [including wine] טעונין ב"א במקומן) argues with רב ושמואל who ruled previously that the people who heard קידוש in shul, ידי יין לא יצאו, and they need to make a new גפה"ג at home since, it is a שינוי מקום (even though wine is במקומו ב"א טעונה) -

ולכאורה משמע¹² דלא פליג אלא עם רב ששת -

But seemingly it appears from the גמרא that ר"ה is only arguing with ר"ש, but not with רב ושמואל!

Another question on the פרשב"ם:

עוד קשה דאמר בירושלמי סוף פרק כיצד מברכין¹³ -

Another difficulty, for the תלמוד ירושלמי states in the end of פרק כיצד מברכין -

היה אוכל במזרחא של תאנה¹⁴ ובא לו במערבה צריך לברך -

‘He was eating (presumably figs) by the eastern side of a fig tree and he moved over to the west side of the tree; he is required to recite a new blessing’ -

אלמא בז' מינין נמי שינוי מקום צריך לברך -

It is evident that even by the seven species a שינוי מקום requires a new ברכה -

ודוחק לומר דאתיא כרב ששת¹⁵ שאין הלכה כמותו -

And it is difficult to answer that this ירושלמי follows the view of ר"ש, since the הלכה is not like him –

¹⁰ The ruling of ר"י explains the ruling of ידי יין יצאו. Therefore, if יין is במקומו ב"א, טעון ב"א, it follows that the ruling of ר"י that לברך צ"א שינוי מקום is also discussing (only) במקומן.

¹¹ קא, א and ק, ב.

¹² The גמרא cites the view of ר"ה and afterwards the dissenting view of ר"ש, not mentioning רב ושמואל at all.

¹³ הלכה ח'.

¹⁴ A fig is one of the ז' מינים for which we make a מעין ג', which according to the רשב"ם renders it among the דברים. See ‘Thinking it over’ # 2.

¹⁵ טעונין ב"א במקומן even if שינוי מקום צריך לברך by all foods ר"ש maintains that.

offers his view:

לכך נראה דיין וכל ז' מינין לא הוּו בכלל דברים הטעונים ברכה לאחריהם במקומן -
Therefore, it appears to us that wine and all the fruits of the tree are not
included in the list of things requiring a blessing in their place -

אלא פת וכל מיני פת¹⁶ שמברכין עליו המוציא -
But only (regular) bread and all (other) types of bread on which the hametz is made,
only they are included in the list of things requiring a blessing in their place -

או שמא כל מיני מזונות¹⁷ שיש בהם מה' מינין -
Or perhaps (also) all types of food that contain any of the five species of grain -
הוּו בכלל דברים הטעונים ברכה לאחריהם במקומן -

- דברים הטעונים ב"א במקומן
ולהאי פירוש נמי לא גרסינן בברייתא דבסמוך לשתות יין¹⁸ ולא בדתניא כוותיה דרב חסדא¹⁹ -
And also according to this interpretation, the text in the immediate context does
not read 'לשתות יין', but just 'לשתות', and similarly in the context which supports
the word 'יין' is omitted -

דבפת או בה' מינין מיירי מדקתני עקרו²⁰ -
For both these contexts are discussing bread or pastries made from the five species
of grain, since these contexts state 'עקרו', but wine is not included in the list -
וכן הלכה בכל דבר חוץ מפת ומיני מזונות שהם מחמשת מינין -

And this is the halacha, that regarding everything, except for bread and types of
pastries which are from the five species, anything else -
אין צריך ברכה לאחריהם במקומן ושינוי מקום צריך לברך בהם -

- ברכה new requires a שינוי מקום, and therefore ב"א במקומן Does not require a

discusses שינוי מקום:

ושינוי מקום היינו אפילו בחד בית כמו מאגרא לארעא או מחדר לבית אבל מפניה לפניה לא -
And שינוי מקום means even in one house, like from the roof to the ground or
from a side room to the main house, all are שינוי מקום, however from corner to
corner in one room is not considered²¹ שינוי מקום, and there is no need for a new ברכה -
ולכל הפירושים²² אם הלך באמצע סעודה²³ למקום אחר יכול לשתות יין או מים בלא ברכה -

¹⁶ Tosfos finds it necessary to add 'all types of bread' (in the plural) to justify the word (הטעונים), which is plural.

¹⁷ See footnote # 16. This resolves the 'דברים' issue.

¹⁸ This is in agreement with the גירסת רשב"ם see footnote # 5.

¹⁹ This is in disagreement with the גירסת רשב"ם. See footnote # 7.

²⁰ See footnote # 6. However, since wine is not included in the list, therefore the term 'עקרו', would be inappropriate.

²¹ See 'Thinking it over' # 2.

²² This refers whether to the גירסת רשב"ם or Tosfos.

²³ This means a meal in which bread was eaten.

And according to all the interpretations, if one left in middle of a meal to another place, he may drink there, wine or water without a ברכה -

דכיון שהוא בתוך הסעודה לקיבעיה קמא²⁴ הדר:

For since he is in middle of a meal he will return to his initial set place.

Summary

According to the דברים הטעונים ב"א במקומן רשב"ם includes anything for which a מעין שלש is recited (and bread), while according to תוספות it only includes bread and מזונות.

Thinking it over

1. We make a ברכה מעין ג' both on מיני מזונות as well as on the פירות from the מינין ז'. Why is it that according to תוספות there is this difference that מזונות is considered טעונים ב"א במקומן, and פירות ז' מינין are considered טעונים ב"א במקומן? Why this difference?!

2. שינוי מקום²⁵ is not considered מפינה לפינה writes that תוספות. Why is then that the שינוי מקום²⁶ from the east of the tree to the west of the tree?²⁷ required a new ברכה in ירושלמי

---

²⁴ This means he is still in the middle of his meal (and so it is not considered שינוי מקום or היסח הדעת).

²⁵ See footnote # 21.

²⁶ See footnote # 14.

²⁷ See בית יוסף או"ח סי' קע"ח סעי' א.